

## Končalo se je šolsko leto

V soboto, 14. t.m., se je za dijake vseh šol zaključilo šolsko leto, le tisti, ki v teh dneh opravljajo izpite na osnovnih, srednjih in višjih srednjih šolah bodo morali še nekaj dni vztrajati in pridno študirati, da si bodo v naslednjih tednih toliko bolj veselo in sproščeno privoščili letošnje počitnice.

Če nekoliko pogledamo šolske uspehe, vidimo, da je večina dijakov resno delala, za nekatere pa bo potrebno jesensko preverjanje znanja, kar pa nikakor ne pomeni tragedije, saj je to priložnost za utrditev snovi. Seveda dijaki znajo povedati, da so v nekaterih primerih doživeli tudi krivice, saj jim je znano resnično stanje v razredu in gotovo večkrat bolje poznajo ozadja in probleme posameznih dijakov, a žal tudi to spada k življenju in napaka ali krivica se tudi nehoti lahko zgodi marsikom, ne samo ko hodi v šolo. Dobiti kak izpit mogoče boli, a gotovo ne pomeni nepopravljive krivice, resnica, v tem primeru resnično znanje, pride na dan in v življenju se pokaže prava vrednost posamezne osebe.

Nekoliko strožji so letos, vsaj tako zgloda, bili na nekaterih nižjih srednjih šolah, kjer je pač nujno, da dijaki dobijo čim popolnejšo osnovo svojega znanja za življenje, tudi če se ne bodo odločili za nadaljnji študij na višjih šolah. Prav zato je prav, da je kvaliteta pouka kar se da zahtevna, saj je to edini način, da si učenci ustvarijo kar se da široko osebno kulturo in znanje.

S koncem pouka pa so še vedno odprti številni problemi šolstva tako pri nas kot v vsedržavnem merilu.

Prav gotovo moramo med prva vprašanja v zvezi s šolo in vzgojo omeniti napovedi o reformah, ki naj bi italijanski šoli dala ustrežnejšo obliko in sodobnejši pečat, predvsem kar se tiče priprave na sodobne sisteme dela in znanja. Drugo vprašanje, ki je v teh dneh aktualno, je vprašanje o pouku verouka, oziroma kaj bodo delali tisti otroci, ki so za naslednje leto izbrali alternativo verouka. Ta za enkrat sploh ni določena. Kot nadomestilo za verouk bo verjetno uveden kak alternativni družbenoslovni predmet. Nič pa ni znano, kdo naj bi to poučeval. Stvar je vsekakor vprašljiva, saj se nam ne zdi resno, da se morajo ljudje odločati, ne da bi vedeli, kaj je alternativa verouku.

Gotovo je bilo letošnje šolsko leto zaznamovano tudi po na novo nastalem in ponovno prerojenem študentskem gibanju, ki je zraslo iz vrst dijakov, da bi rešili pred-

nadaljevanje na 3. strani ■

## KAJ JE RESNIČNI NAPREDEK?

Kam gre svet? To je vprašanje, ki si ga lahko zastavljamo z vedno večjo skrbjo in ki mu bo svet moral najti pravi odgovor, drugače se bomo sami pokopali. To je žal aksiom!

Baje je ob neki priliki Einstein dejal, da zahteva atomska doba novo, univerzalno obliko vladanja in upravljanja našega planeta. Kaj je s tem mislil, nam ni prav jasno, slutimo pa, in to nam potrjuje nesreča v Černobilu, da je s tem mislil na dejstvo, da je jedrska energija tako silna, težko nadzorljiva in težko uravnana moč, da nujno vključuje zelo široke zemeljske površine. To pomeni, da mora človek pozabiti na ozkost državnih meja in pomisliti na učinke in posledice nesmotrnega ravnanja z naravo in naravnimi elementi, ki so last vsega človeštva, pravzaprav vseh živih bitij in torej dejstva, da smo le del neke kozmične dimenzije.

Toda vrnimo se k osnovnemu problemu. Vse, kar človek danes dela, ustvarja ali načrtuje, je v duhu t.i. napredka. To seveda velja posebno za našo zahodno miselnost in za naš odnos do sveta, ter poleg nas za tiste narode, ki so sprejeli ta sistem življenja, kljub drugačnim kulturnim in zgodovinskim tradicijam. V vsakem primeru je očitno, da težimo po napredku. Svet, tehnologija, udobnosti, vse naj bi presega-

lo to, kar že danes imamo, večkrat celo v preobilju. Vendar postaja vedno bolj očitno, da si človek ne sme privoščiti določenih presežkov, ki neizogibno povečujejo možnost negativnih posledic. Ko govorimo o napredku, gre torej za vprašanje kvalitete ne kvantitete. Pomislimo samo, koliko električne energije porabimo za stvari, ki bi se jim lahko z lahkoto odpovedali ali opravili brez pomoči električnega motorja. Vsi smo v tem smislu potratni in neodgovorni. V to pa nas usmerja, pravzaprav pogojuje, sistem življenja, na katerega smo se postopoma navadili. Dovolj je, da pomislimo, kako smo živeli še pred petnajstimi leti in se bo vsakdo, ki je dovolj star, spomnil, da takrat naša družinska gospodinjstva niso bila deležna vseh udobnosti in pripomočkov, kot si to lahko privoščimo danes. Primer, ki smo ga navedli seveda noče biti brezkompromisna kritika napredku, ampak poziv k smotrnejši usmeritvi možnosti, ki nam jih nudita sodobna tehnologija in znanost. Seveda stroški bodo mogoče večji, to pa je žal glavna skrb raznih, tudi znanstvenih operaterjev, ki si za ceno stroškov privoščijo preveč malomarnosti in površnosti, kar seveda lahko prinese tudi strašne posledice. Primerov ne manjka, žal pa je že najmanjša napaka pri

dalje na 2. strani ■

## »Slovinci tam za goro«

V Cankarjevem domu v Ljubljani je bila v soboto, 14. t.m., zadnja prireditev v nizu Kulturnih dnevov Slovencev v Italiji.

Srednja dvorana osrednjega kulturnega hrama slovenskega glavnega mesta je bila nabitno polna, samo prireditev pa je neposredno prenašala ljubljanska televizija.

Med sprejemom, ki ga je po večeru priredil predsednik Socialistične zveze delovnega ljudstva Franc Šetinc, je prišlo do simpatične geste. Porabski Slovenec v ljudski noši je obdaril nastopajoče in druge prireditelje z ljudskimi izdelki Slovencev ob Muri in Rabi, da se je tako pokazala živa povezanost vsega slovenskega prostora.

Ob kramljanju zastopnikov Slovencev iz videmske pokrajine, drugih zastopnikov iz zamejstva v Italiji in Avstriji ter iz osrednje Slovenije je prišlo na dan zadovoljstvo, da je teden prireditev izpolnil napoved, ki je bila izrečena v ponedeljek, 8. t.m., ob odpiranju razstave v Sprejemni dvorani Cankarjevega doma. Prireditve »Slovinci tam za goro« so imele zgodovin-

ski pomen, ker so v osrčju Slovenije pokazale, kakšen razvoj slovenske zavesti so doživele revne doline pod Matajurjem kljub vsem težavam in kljub vsem dejstvom, ki tudi danes navdajajo s pesimizmom.

Prisotnost predsednika videmske pokrajine pri otvoritvi pa je hočeš nočeš prinesla tudi novo uradno priznanje tej stvarnosti.

Trije avtobusi nastopajočih so se zvrstili v soboto na odru Cankarjevega doma pri predstavi »Naco pa mi«, ki jo je napisal in režiral Aldo Klodič. Nastopali so člani Beneškega gledališča, ansambla SSS, Nediški puobi in folklorna skupina Živanit.

Mogoče bi koga lahko motilo prepletanje ljudskega blaga in najsodobnejšega glasbenega izraza, vendar je mogoče ravno v tem dokaz, kako se je sodobna zavest ta leta cepila na staro korenino še vedno živega ljudskega jezika, pesmi in čutenja; morda zadnji čas pred njihovim zatonom; in to kot jamstvo za prihodnost, ki pa zdaj potrebuje dolgo zahtevane in pričakovane korenite ukrepe pristojnih oblasti

## RADIO TRST A

■ NEDELJA, 22. junija, ob: 8.00 Radijski dnevnik; 8.30 Slovenske popevke; 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rojanu; 10.30 Mladinski oder: »Soncu naproti«, radijska nadaljevanka; 11.45 Vera in naš čas; 12.00 Kmetijski tednik; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Nediški zvon; 14.40 Prva repriza: Stanislav Lem - Mario Uršič: »Magellanov oblak«, znanstveno-fantastična nadaljevanka v 8 delih; 15.25 Sport in glasba ter prenosi z naših prireditvev; 19.00 Radijski dnevnik.

■ PONEDELJEK, 23. junija, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljica; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Londonski memorandum v luči britanskih diplomatskih arhivov; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 S koncertnega in opernega repertoarja; 11.30 Poljudno čtivo - Sestanek ob 12h; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Revija »Primorska poje«: mešani zbor »Mačkolje« in mešani zbor Franc Borgia Sedej iz Števerjana; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Iz šolskega sveta; 15.00 Otroški kotiček: »Glasbene pravljice«; 16.00 Iz zakladnice pripovedništva; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba: sopranistka Jo Soo Kyong, pianist Corrado Gulini; 18.00 Kmetijski tednik; 19.00 Radijski dnevnik.

■ TOREK, 24. junija, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljica; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Nediški zvon; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 S koncertnega in opernega repertoarja; 11.30 Poljudno čtivo - Sestanek ob 12h; 13.00 Radijski dnevnik; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Povejmo v živo!; 15.00 Mladi mladim; 16.00 Zgodovina je vedno že svoja lastna zgodba; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba: violončelist Fedža Prašelj in klavičembalistka Višnja Mažuran; 18.00 Ob 400-letnici smrti Primoža Trubarja. Jože Javoršek: »Primož Trubar«, spominski večer; 19.00 Radijski dnevnik.

■ SREDA, 25. junija, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljica; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Gledališki glasovi po stezah spominov; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 S koncertnega in opernega repertoarja; 11.30 Poljudno čtivo - Sestanek ob 12h; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Naši zbori: deklinski zbor Vesna iz Križa; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Gospodarska problematika; 15.00 Mladinski pas; 16.00 Od Milj do Devina; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Glasbena kronika s Hrvaškega; 18.00 Pravljica na Slovenskem; 19.00 Radijski dnevnik.

■ ČETRTEK, 26. junija, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljica; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Od Milj do Devina; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 S koncertnega in opernega repertoarja; 11.30 Poljudno čtivo - Sestanek ob 12h: Liki iz naše preteklosti; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Slovenska popevka; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Ne prezrimo!; 15.00 Diskorama; 16.00 Na goriškem valu; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 XVI mladinski pevski festival v Celju; 18.00 Londonski memorandum v luči britanskih diplomatskih arhivov; 19.00 Radijski dnevnik.

■ PETEK, 27. junija, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljica; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Na goriškem valu; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 S koncertnega in opernega repertoarja; 11.30 Poljudno čtivo - Sestanek ob 12h; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Mešani zbor Musica viva iz Paname; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Povejmo v živo!; 15.00 Iz filmskega sveta; 16.00 Iz zakladnice pripovedništva; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Kulturni dogodki; 19.00 Radijski dnevnik.

■ SOBOTA, 28. junija, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljica; 8.00 Kratka poročila; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Godalni kvartet Glasbene matice iz Trsta: violinista Zarko Hrvatič in Aleksandra Pertot, violist Pavel Ota, violončelist Peter Filipiči; 11.30 Poljudno čtivo - Sestanek ob 12h; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Etnično, nacionalno in razredno v sodobnih družbah: Sociološki pogledi; 15.00 Otroški kotiček: »Kaj je na koncu sveta?«; 16.00 Zgodovina je vedno že svoja lastna zgodba; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Flavist Aleš Kacjan, oboistka Veronika Škerjanec, klarinetist Jure Jenko, hornist Tine Felicijan, fagotist Peter Stadler; 18.00 Dramska vetrovnica: Stanislav Lem - Mario Uršič: »Magellanov oblak«, znanstveno-fantastična nadaljevanka v osmih delih; 19.00 Radijski dnevnik.

## Predstavniki Slovenske skupnosti na pomembni proslavi v Tridentu

V deželni palači v Tridentu je bila v nedeljo, 15. t.m., slovesna proslava 40-letnice avtonomne dežele Tridentinske-Južne Tirolske. Pobudo zanjo je dala stranka Unione Autonomista Trentino Tirolese, katere predsednik je senator Sergio Fontanari, ki je kot član parlamentarne skupine Južnotirolske ljudske stranke prvi podpisnik zakonskega predloga Slovenske skupnosti za globalno zaščito. Med gosti na slovesnosti sta bila zato tudi predstavnika Slovenske skupnosti, deželni predsed-

nik Marjan Terpin in deželni podtajnik Gradimir Gradnik.

Zbranim političnim in drugim zastopnikom iz vse dežele Tridentinske-Južne Tirolske je spregovorilo več uglednih predstavnikov obeh narodnostnih skupnosti. Žal je bil zaradi bolezni odsoten častni gost, in sicer avstrijski politik dr. Gruber, ki je kot zunanji minister podpisal znani sporazum De Gasperi-Gruber, na katerem temelji južnotirolska manjšinska zaščita.

Predstavnika Slovenske skupnosti Terpin in Gradnik sta imela daljši sestanek z vidnimi zastopniki Južnotirolske ljudske stranke: predsednikom deželnega sveta in podpredsednikom stranke Achmüllerjem, z bivšim poslancem Benedikterjem, s poslancem Rizem in senatorjem Fonatanarjem. Razgovor je bil posvečen vprašanju globalne zaščite Slovencev v Italiji, ki jo Južni Tirolci v parlamentu podpirajo. Dogovorili so se še o bližnjem obisku slovenske stranke na Južnem Tirolskem, da se okrepi solidarnost med manjšinami in utrdijo sile, ki podpirajo narodnostni boj Slovencev v Italiji.

—o—

### PAPEŽ POJDE V ČILE

V Vatikanu je bil na uradnem obisku čilski zunanji minister Jaime Del Valle Alliende. Več kot pol ure se je zadržal v zasebnem pogovoru s papežem Janezom Pavlom II. Šef čilske diplomacije je papeža formalno povabil na obisk v svojo državo. Ta obisk je bil v bistvu že dogovorjen, zdaj pa je bil še dokončno potrjen na ravni diplomatske formalnosti. Papež bo obiskal Čile spomladi prihodnjega leta.

## Nova avstrijska vlada

Na Dunaju je danes zaprisegla nova avstrijska vlada. Po zmagi Ljudske stranke na predsedniških volitvah, na katerih je prodril Kurt Waldheim, je prišlo v vladni koaliciji socialistov in svobodnjakov do odstopov. Umaknil se je ministrski predsednik ali kancler Sinowatz, ravno tako sta odstopila zunanji minister Gratz in kmetijski minister Haiden.

Pred predsednikom Kirchschrägerjem, ki še ni končal mandata, so zaprisegli novi kancler, socialist Vranitzky, in 14 ministrov. Novi zunanji minister je socialist Jankowitsch.

Ministrski predsednik Craxi je poslal novemu avstrijskemu kanclerju Vranitzkemu čestitke in topla voščila za uspešno delo in še boljše sodelovanje med Italijo in Avstrijo. Državnika se bosta prav v kratkem srečala, in sicer 3. julija na Trbižu ob otvoritvi zadnjih odsekov avtoceste Alpe-Adrija na obeh straneh meje, torej v Kanalski dolini in pa od meje proti Beljaku.

## Kaj je resnični napredek?

### ■ nadaljevanje s 1. strani

sodobni, visoko razviti in natančni tehnologiji, lahko usodna. O tem nam n. pr. priča nesrečni vzlet ameriške vesoljske ladje Challenger, ki je eksplodirala v zraku zaradi posledic mraza, ki je pokvaril varnostna tesnila.

Isto bi lahko trdili o brezposelnosti. Tehnologija, ki naj bi bila v službi človeštva in ne kapitala ali oblasti, naj bi lajšala življenjske pogoje ljudi, vendar še vedno so delovni urniki sorazmerno visoki, glede na možnosti pomoči, ki jih nudijo stroji. Potrebna pa je politična volja, da se gospodarstvo na svetovni ravni prilagodi novim življenjskim potrebam in možnostim človeštva. Če je človek dosegel neslutene viške v razvoju znanosti in tehnološkega napredka, se bi to moralo poznati najprej pri kvaliteti življenja. Okolje bi moralo biti človeku naklonjeno, onesnaževanje odpravljeno, vzpostavljeni sistemi, ki lahko rešijo svetovne probleme lakote, suše, pomanjkanja itd. Nemogoče je misliti, da se človeštvo prej ali slej ne bo odločilo za to pot. Vprašanje pa je, kdaj bodo

nekateri ljudje pozabili na ozka, skoraj bi rekli osebna stališča glede raznih vprašanj, recimo oboroževanja v svetu, in svoje znanje, moči in nadarjenost usmerili v pozitivne raziskave in v obratovanje tistih tovarn in objektov, ki delajo za občo korist vsega človeštva.

Da ne bi stvar zgledala preveč utopična, pa bi nujno morala vsaka država zase že danes ustvariti potrebna sredstva, da se zadosti vsem pogojem varnega upravljanja vseh tistih podjetij, tovarn, central ali drugačnih proizvodnih struktur, ki pomenijo potencialno nevarnost za prebivalstvo. S postopnim odpravljanjem najnevarnejših povzročiteljev onesnaževanja, bi se postopoma tudi izboljšali zdravstveni in življenjski pogoji tisočev. Ker pa je v večini visoko razvitih držav na oblasti demokratično izvoljena večina, je pravzaprav vse ljudstvo odgovorno, da svoje voditelje pripelje do tistih odločitev, ki bodo vsem v korist in ne v pogubo, kajti uresničuje se misel pesnika Mateja Bora, ki je napisal znani verz: »Šel je popotnik skozi atomski vek in se znašel med Biti in Ne biti.«

## Stanje v Punjabu

V indijski zvezni državi Punjab so morale oblasti uvesti policijsko uro v kraju Batala. Tam so sikhovski skrajneži umorili dva mlada hindujca. Kot povračilo so hindujci obesili nekega sikha, enega so ranili z noži, enega pa hudo pretepli.

Do krvavega dejanja je prišlo tudi v nekem bližnjem kraju, kjer so nekateri sikhi z meči pobili hindujski zakonski par.

V New Delhiju je policija za nekaj ur pripravila 2.500 manifestantov skrajno hindujske stranke, ki že 11 dni z manifestacijami pred parlamentom terja od osrednje vlade, da pošlje vojsko nad sikhe v Punjabu.

V tej zvezni državi se bo v torek sestal parlament na izrednem zasedanju, da se izreče o predlogu, da prepusti 28.000 hektarov svojega ozemlja sosednji državi Hayana, ta pa bi prepustila Punjabu mesto Chandigarh.

—o—

### NOVI NUNCIJ V JUGOSLAVIJI

V Vatikanu so objavili vest o imenovanju novega apostolskega nuncija v Jugoslaviji. Ta je kolumbijski nadškof Gabriel Montalvo. Dosedanji nuncij Colasuonno je bil pred časom imenovan za posebnega odposlanca v vzhodnoevropskih državah.

# Rdeči nagelj - slovenski znak

*Površnost je bila že od nekdaj znana, vendar nepriznana lastnost slovenskih časopisov. Kadar gre za slovenske stvari, tedaj prekipevajo čustva in porodi se nekaj »ad hoc«, se raznese po časopisju in v prepričanje slovenskih ljudi.*

*Vse to prihaja človeku na misel ob zadnji modi, ki je zajela vnete Slovence, ob geslu »Slovenija - moja dežela« ter ob lipovem listu, ki naj slovenstvo ponazarja. Toda lipov list kot tak ni Slovencem nikoli pomenil nič. In če je že šlo za lipo, ki je pravi slovenski simbol, drevo življenja, potem je to drevo simbolizirala lipova vejica, ne pa list.*

*Lipa je starodavno slovensko drevo, drevo življenja, kakor jih imajo številni narodi, npr. oljka pri Grkih, palma pri Arabcih, figovec pri Indijcih itd. Pred sto leti so lipo razglašali za drevo Slovanov, vendar se nanaša dejansko le na zahodno slovansko skupino, ne pa na vzhodno. Rusi imajo namreč za svoje narodno drevo brezo.*

*Simboli cvetja v pomenu narodnih znakov pa so mnogo mlajšega nastanka. Znamenita francoska lilija, heraldična in stilizirana, ki izhaja nekako iz 13. stol., ni ponazoritev naravne lilije, temveč žezla s tremi listi na koncu, kar je bil znak sv.*

*Trojice in s tem božjega izvora oblasti srednjeveškega vladarja.*

*Le kako stoletje zatem se pojavi angleška vrtnica, ki je prav tako heraldični dodatek k angleškemu grbu (badge). Pri Ircih je njih narodni znak znana deteljica, o kateri pravi legenda, da je sv. Patrik ponazoril z njo sv. Trojico (trije listi v enem listu), ki pa ni zajet v irski grb. Škoti imajo za svoj simbol osat, kar se spet nanaša na legendo, da so boski danski napadalci stopili nanj, zakričali in tako se je škotska vojska zbudila ter jih pregnala. Valožani imajo za svoj znak česnik, o katerem tudi teče legenda.*

*Te znake bi lahko uvrstili med najstarejše. Vsaj v Evropi, zakaj v Aziji npr. je krizantema, kot cvet Japonske, znana prav tako že več stoletij. Še starejši je kot simbol vodovja, iz katerega je nastal svet, loquanj v Indiji.*

*V Evropi pa se širi zanimanje za cvetje v pomenu narodnih rož šele od prejšnjega stoletja dalje, ko zaživi zavest jezikovne pripadnosti.*

*In prav v prejšnjem stoletju se pri Slovencih uveljavi kot najbolj priljubljen cvet rdeči nagelj. Nagelj je simbol ljubezni, prazničnosti, rdeči pušeljc je narodno znamenje. Rdeč nagelj se v številnih oblikah, vedno lepo stiliziran uvezuje na vse vrste tkanin. Postane sestavni del slovenskega ornameta, njegova najpomembnejša sestavina.*

*Slovenska ljudska pesem opeva nagelj v številnih primerih, ob rožmarinu in roženkravtu, ki tvorijo tri osnovne sestavine slovenskega pušeljca. Ob trenutkih slovesa, ko so fantje odhajali k vojakom, rdeč nagelj ni smel manjkati.*

*Se danes ve vsak otrok, da je slovenski cvet, slovenski znak v resnici rdeč nagelj in ne kak lipov list. Pač pa, da je lipa starodavno slovensko drevo.*

*Zanimivo je vedeti, da se nagelj nikjer drugje ni uveljavil v tem pomenu. V Franciji je sicer ljudska roža, vendar ne narodni cvet. Zelo je razširjen kot motiv v ljudskem okrasju na Češkem, celo prevladujoč. Vendar pa se v češki ljudski pesmi pojavlja le ob drugih rožah in ni nikoli postal češka narodna roža. Prav tako ne pri drugih narodih v Evropi, dasi se gojenje nageljnove po drugi strani vedno bolj širi.*

*Resnični slovenski simbol ostaja torej le nagelj, ki je tudi med najlepšimi narodnimi simboli ali cvetovi na vsem svetu.*

J. Š.

## Končalo se je šolsko leto

### ■ nadaljevanje s 1. strani

vsem osnovne probleme raznih zavodov po vsej Italiji. V glavnem je šlo za čisto konkretna vprašanja v zvezi s poslopji in ureditvijo učilnic, snago in segrevanjem prostorov itd. Bistveno se je letošnja dijaška aktivnost razlikovala od onih iz leta 1968 in 1977. Vsaj na zunaj in v geslih današnji dijaki odklanjajo politizacijo dijaškega gibanja, četudi, to je pač neizogibno, nekatere stranke pridno pihajo na dušo in skušajo vplivati na odločitve in delovne načrte dijaškega gibanja.

Tržaški dijaki se smejo pohvaliti z nekaj uspešnih manifestacij, prav gotovo pa so pomembnih delež prispevali tudi dijaki naših višjih srednjih šol, ki se vedno radi odzivajo na demokratične manifestacije, ki jih prireja dijaško gibanje.

Kaj pa slovenska šola. Seveda je ta izraz stanja vse naše družbe v mejah Itali-

je. Gotovo so njeni problemi zato izrazito specifični in vezani na številne faktorje. Kljub številnim, recimo negativnim stvarim, ki jih mora naša šola reševati, pa naj omenimo pozitivno dejstvo, da je to izrazito demokratična šola, učni načrti dovoljujejo širok vpogled na vsa področja znanja in kulture. Kar pa je mogoče najbolj pomembno, je dejstvo, da, vsaj kar opazimo, teži ves pouk v vrednotenju posameznikove samozavesti in kritičnosti, njegovega osebnega pristopa k snovi in pouku kot takem. Gre torej za šolo, ki ima pogoje, da vzgaja ljudi s širokim znanjem in osebno samozavestjo tako v narodnem kot kulturnem smislu. Pogoji so, vsi, tako šola kot vsa družba, pa se moramo truditi, da bi ti pogoji bili v celoti izvršeni. Kar začnimo, n. pr. pri boljšem urejanju uporabe in tiska ter širjenju tu napisanih šolskih učbenikov in vadnic.

## Umrli je pisatelj Jorge Louis Borges

V starosti 87 let je 14. t.m. umrl v Ženevi, kamor se je bil preselil pred tremi meseci, največji argentinski pisatelj Jorge Louis Borges. Njegova dela sodijo med najpomembnejše stvaritve latinsko-ameriške književnosti svetovne razsežnosti. Slovel je tudi kot pesnik in esejist ter kot odločen bорец za demokracijo.

Rodil se je v Buenos Airesu leta 1899 in svojo mladost preživel v okraju Palermo svojega rojstnega mesta. Rodil se je v premožni družini angleškega porekla. Od leta 1914 do 1919. leta je študiral v Ženevi, kjer se je spoznal z Rafaelom Cansi-

nosom Assensom ter z drugimi književniki, s katerimi je ustanovil avantgardno gibanje. Bil je pod znatnim vplivom nemškega ekspresionizma in se pozneje bistveno razlikoval od južnoameriškega literarnega simbolizma in modernizma.

Med njegovimi najpomembnejšimi deli, naj omenimo: zbirke Gorečnost Buenos Airesa, Luna nasproti, Zvezek Svetega Martina, novele Črno ogledalo, Fikcije, Smrt in kompas, Aleph, Kongres. Postavil se je po robu tako peronizmu kot tudi vojaški diktaturi in se zavzemal za človečanske pravice.

### FURLAN ZANIER KANDIDAT ZA NOBELOVO NAGRADO

Furlanski pesnik Domenico Zanier s Tablje je kandidat za Nobelovo nagrado za književnost. Prvič se dogaja, da je kandidat za tako ugledno nagrado književnik furlanskega jezika. Predlagali so ga univerzitetni profesorji Rudolf Baehr, Hans Göbl in Dieter Messner z univerze v Salzburgu ter Zoran Konstantinović z univerze v Innsbrucku. Ustrezno dokumentacijo je pripravil filolog Giorgio Faggini iz Vidma. Kandidata za Nobelovo nagrado so 14. t.m. predstavili na tiskovni konferenci v časnikarskem krožku v Milanu.

## 38. tržaški velesejem

Ob prisotnosti ministra za znanstveno raziskovalno dejavnost Granellija so v torek, 17. t. m., v Trstu odprli 38. tržaški vzorčni velesejem. Prisotnih je 1.200 razstavljalcev iz 20 držav, od katerih imajo trije uradno zastopstvo. Minister Granelli je v svojem otvoritvenem govoru poudaril pomen, ki ga za tržaško mesto ima razvijanje znanstvene in raziskovalne dejavnosti. Trst že razpolaga z znanimi instituti, predvideni pa so še drugi, tudi mednarodni objekti. O prihodnjem razvoju je govoril tudi predsednik deželne vlade Biasutti, ki je dejal, da Trst sicer preživlja posledice preteklih napak, vendar se je že začel razvojni proces, ki vidi svojo prihodnost v mednarodni znanosti in tehnologiji. V sredo je bil na velesejemu dan Jugoslavije.

### 40-LETNICA SLOVENSKEGA VESTNIKA

*S slavnostno prireditvijo v Mestni hiši v Borovljah so 14. t. m. obhajali 40-letnico Slovenskega vestnika, slovenskega tednika na Koroškem. Za to priložnost je izšla jubilejna številka na 40 straneh.*

*Pri pripravah je uredništvo vodila misel — beremo na prvi strani — da »jubilejna številka pomeni za vsako leto eno stran, torej: 40 let - 40 strani. Za vsako od teh 40 strani smo tudi izbrali po eno sliko iz dosedanjih 40 letnikov Slovenskega vestnika. Njegovo pot smo zabeležili v spominskih člankih, v pogovorih in drugih prispevkih, kjer je beseda o minulih dogodkih in sedanji stvarnosti — v smislu naloge, ki si jo je list zadal na začetku svoje poti, da hoče biti zvest spremljevalec našega človeka pri njegovem delu in boju, v težkih trenutkih in v sončnih dneh.«*

*Za častitljivi jubilej Slovenskemu vestniku iskreno čestita tudi Novi list, ki izraža prepričanje, da bo tudi v prihodnosti vestno in dosledno izpolnjeval nalogo, ki si jo je bil postavil pred štirimi desetletji.*

## S seje deželnega tajništva Slovenske skupnosti

V ponedeljek, 16. t. m., je zasedalo v Jamljah deželno tajništvo Slovenske skupnosti. Posvečeno je bilo političnemu položaju v naših krajih, pobudam v korist globalnega zaščitnega zakona in razpravi o položaju v Slovenskem stalnem gledališču v Trstu.

Nedavnim razgovorom z vodstvom socialnodemokratske stranke v Rimu je sledil v nedeljo sestanek s predstavniki Južnotirolske ljudske stranke. Deželni predsednik SSK Marjan Terpin in deželni podtajnik Miro Gradnik sta se v Tridentu udeležila proslave 40-letnice posebne dežele Tridentinske - Južne Tirolske, ki jo je pripravila avtonomistična tridentinska stranka, ki jo vodi senator Fontanari, prvi podpisnik zakonskega predloga SSK o globalni zaščiti v italijanskem parlamentu. Ob tej priložnosti sta imela dolg in prijateljski razgovor o vprašanju globalne zaščite in o splošnem manjšinskem položaju s sen. Fontanarijem in z zastopniki Južnotirolske ljudske stranke posl. Rizom, bivšim posl. Benedikterjem in predsednikom deželnega sveta ter strankinim podpredsednikom Achmüllerjem. Obljubili so še nadaljnjo podporo slovenskim zahtevam in se zavzeli za tesnejše stike med manjšinskima strankama.

Ob ponedeljkovem obisku ministra za industrijo in vsedravnega tajnika liberalne stranke Altissima v Trstu je imel deželni svetovalec SSK Drago Štoka priložnost, da je pozdravil ministra in mu prikazal naša odprta vprašanja. Altissimo je poudaril zavzetost za njihovo rešitev.

Deželno tajništvo SSK je z veseljem pozdravilo uspešno izvedbo Kulturnih dni Slovencev iz Italije v Cankarjevem domu v Ljubljani. Rojakom iz videmske pokrajine izraža čestitke in voščila za nadaljnje uspehe. Ravno tako je izrazil zado-

voljstvo nad izidi jusarskih volitev na Tržaškem, ki so pretežno dobro izpadle v znamenju enotnega in samostojnega nastopanja domačinov.

Glede finančnih težav Slovenskega stalnega gledališča v Trstu je imelo deželno vodstvo Slovenske skupnosti v preteklih dnevih razgovore tako s predstavniki upravnega sveta kot umetniškega ansambla. Ob poudarku, da je treba napeti vse sile za premostitev sedanjih težav in doseg rednega in gotovega financiranja iz javnih skladov, pri čemer je SSK že v preteklosti izbojevala nekaj pomembnih uspehov, je tajništvo razpravljalo tudi o kulturnem poslanstvu gledališke hiše, o njeni vlogi v našem prostoru in nujnosti, da se še bolj zasedra zavest, da gre za ustanovo vse naše skupnosti v njenem kulturnem, idejnem, družbenem in zemljepisnem razponu.

—o—

### RADIOAKTIVNOST V DEŽELI

Deželna komisija, ki skrbi za probleme v zvezi z radioaktivnostjo v Černobilu, je izdala novo pomirjajoče sporočilo. Na osnovi analiz komisija ugotavlja, da večina minulih previdnostnih ukrepov ni več nujno potrebna. Določila so se nanašala na uživanje mleka in sveže listnate zelenjave, in to za otroke do desetih let in za nosečnice. Pač pa izvedenci še dalje priporočajo, naj bi ljudje ne zauživali sveže divjačine, živini pa naj bi pokladali tudi suho in ne le sveže krme. Izrecno pa komisija odsvetuje zauživanje nekaterih farmakoloških pripravkov, predvsem onih, ki vsebujejo pretežno kalcij in kalij. V to odsvetovano kategorijo pa ne spadajo pripravki, ki jih uporabljamo pri otroški zobni higieni.

### PREDSEDNIK COSSIGA ZAKLJUČIL OBISK V KANADI

Italijanski predsednik Cossiga je zaključil svoj obisk v Kanadi. V petek, 13. t. m., je bil v francosko govoreči pokrajini Quebec, kjer je bil gost krajevnega parlamenta. Kasneje je spregovoril na mestni univerzi, kjer se je iztekla četrta mednarodna konferenca o ustavnem pravu. Italijanski državni poglavar je v svojem govoru razvil zlasti misel o človekovih pravicah, ki jih je treba braniti in širiti z vsemi silami in na vseh ravneh. Podal je kratko zgodovinsko panoramo idej in ljudi, ki so v zadnjih stoletjih prispevali k širjenju misli o dragocenosti človekovega dostojanstva. Posebej je pri tem omenil moralno silo krščanstva. Dodal je, da se morajo za obrambo človekovega dostojanstva truditi še posebej vlade, politične in družbene sile, predstavniki kulture in znanosti ter zastopniki Cerkev. Poudaril je, koliko je bilo doslej že storjenega za človekove pravice, kako pa je treba z naporom nadaljevati, ob težavnem ravnovesju med pravicami in dolžnostmi ter med svobodo in odgovornostjo.

## VOLITVE V JUSARSKE ODBORE

V nedeljo, 15., in ponedeljek, 16. t. m., so bile volitve v jusarske odbore. V **Barokovljah** je enotna lista izvolila vse štiri kandidata, peti pripada Krščanski demokraciji. Na **Opčinah** je položaj podoben: izvoljeni so štirje kandidati enotne liste in en krščanski demokrat. Pri **Banij** so bili izvoljeni štirje kandidati enotne liste in en kandidat liste Bani. V **Bazovici** so bili izvoljeni vsi štirje kandidati enotne liste in en kandidat druge, ravno tako domače liste. Na **Padričah** so bili izvoljeni vsi štirje kandidati enotne liste, ki se je edina predstavila. Na **Proseku** so bili izvoljeni vsi štirje kandidati enotne liste in edini kandidat Krščanske demokracije. V **Lonjerju** so bili izvoljeni vsi štirje kandidati enotne liste, ki ni imela konkurence. V devinsko-nabrežinski občini so bili v Medji vasi izvoljeni vsi štirje kandidati liste Želod in ena kandidatinja liste Vodomet.

Na **Rocolu** je prva štiri mesta odnesla lista krščanske demokracije, peti član jusarskega zbora pa bo Jožko Gerdol, ki je kandidiral na enotni listi. V **Škedenju** so

ravno tako odnesli prva štiri mesta krščanski demokrati, za enotno listo pa je bil izvoljen en kandidat. Tu je številčna razlika majhna, saj je med zadnjim krščanskim demokratom in izvoljenim predstavnikom enotne liste le 35 glasov razlike. Škedenj pa je eden izmed tistih okrajev, kjer je bila volilna udeležba precej nizka.

—o—

### MLADINSKE IGRE ALPE-JADRAN

Skoro 700 mladih športnikov se je udeležilo drugih mladinskih iger Alpe-Jadran, ki so se končale 16. t. m. v Pulju po štirih tekmovalnih dneh. Mladi, vsi pod 17. letom starosti, so prišli iz enajstih dežel oziroma republik področja Alpe-Jadran. Skupno je največ zmag odšlo v italijanske dežele, ki so odnesle 39 zlatih kolajn, Slovenija in Hrvaška skupaj 33, Bavarska 11 in Avstrija 10. Na zaključni slovesnosti so izročili uradno zastavo mladinskih iger Furlaniji-Juljski krajini, ki bo prihodnje leto organizirala zimske igre na Piancavallu.

# Vlada odobrila zakon proti kajenju v javnih prostorih

V Rimu je v torek, 17. t.m., zasedala vlada, ki je med drugim odobrila zakonski osnutek ministra za zdravstvo Degana proti kajenju v javnih prostorih in za prepoved reklame za vsakršno vrsto kajenja. Ministrski svet je tudi obnovil odlok proti ponarejanju živil in pijač, ki je zapadel 12. t.m. Vlada je še začela obravnavati pomembno zakonsko besedilo za korenite posege v mestih na Siciliji in v Neaplju. Gre predvsem za določila o postopku za hitrejše in učinkovitejše uresničevanje velikih javnih del, proizvodnih obratov in infrastrukture. V pričakovanju novega zakona o posegih na italijanskem Jugu naj bi ta določila začasno omogočila učinkovito uporabo že nakazanih znatnih državnih sredstev za južne predele.

Glede zakonskega osnutka o kajenju so po seji dejali, da so zadnje spremembe besedila dosegle to, da kadilec ni postavljen na zatožno klop, kljub temu pa imajo nekadilci primerna jamstva za svoje pravice.

Zakonski osnutek ima 16 členov. Prvo poglavje govori o prepovedi kajenja v javnih prostorih, drugo poglavje pa prepoveduje reklamo za cigarete, tobak in druge

tobačne proizvode. Če bo zakonski osnutek odobren, bo odslej prepovedano kaditi v bolnišnicah, ambulantah in drugih takih javnih prostorih, kot tudi v čakalnicah, če niso izrecno namenjene kadilcem. Sploh je pri vseh prepovedih ta izjema, ko so predvidene možnosti posebnih prostorov za kadilce ali pa ko imajo lastniki javnih lokalov posebno dovoljenje zaradi primernega zračenja. Prepoved velja dalje za šolske prostore, za prostore za rekreacijo in dvorane, kjer se zbirajo ljudje. Dalje osnutek prepoveduje kajenje na javnih prevoznih sredstvih za skupine, v kinematografih, gledališčih, na plesiščih, v muzejih, galerijah in knjižnicah. Če bo zakon odobren, bo kajenje prepovedano tudi v zaprtih za-

sebnih ali javnih delovnih prostorih, kjer je zaposlenih več ljudi, v javnih uradih, ki so odprti občinstvu, in v barih ter restavracijah.

Zakonski osnutek predvideva denarne kazni za kršilce. Obsega pa še nekatera določila: prepoved prodaje tobačnih izdelkov mladini pod 16. letom; obvezno opozorilo, ki naj bo natisnjeno na vseh tobačnih izdelkih, da gre za zdravju škodljive snovi, kot tudi natis podatkov, koliko nikotina, katrama in drugih snovi je v posameznem izdelku. Prepovedana naj bi bila tudi vsaka reklama za domače in tuje tobačne izdelke tako v neposredni kot posredni obliki, tako da osnutek predvideva tudi prepoved objave ali predvajanja samih imen ali simbolov tobačnih proizvodov. Denar, ki se bo stekal v državne blagajne zaradi kazni proti kršilcem tega zakona, naj bi uporabili za zdravstveno vzgojo in za raziskave proti raku.

## Zanimiva okrogla miza v Gorici

Duhovnjica sv. Ivana in oratorij sv. Dominik Savio sta konec prejšnjega tedna priredila v Katoliškem domu 2-dnevni »Družinski praznik«, ki ga že nekaj let prirejajo ob zaključku šolskega leta.

V soboto, 14. t.m., je bila zanimiva okrogla miza na temo »Vzgoja mladih«. Pogovori in razprava so vzbudili precejšnjo pozornost. Pri okrogli mizi, ki jo je vodil dr. Karel Brešan, so sodelovali psiholog Peter Komac, duhovnik Ljubo Marc, zdravnik - psihiater Bernard Špacapan in načelnik goriških skavtov Mauro Leban.

Prav zaradi raznolikosti obravnavanih tem smo lahko poslušali misli o vzgoji k dvojezičnosti in možnih problemih oziroma značilnosti osebe, ki je zrasla v narodno in jezikovno mešanem okolju, kar je seveda še bolj očitno pri mešanih zakonih. Govor je bil dalje o težavah verske vzgoje pri mladih, ki jim je najprej treba dati zaslutiti duhovno dimenzijo človeka, o težavah, ki jih srečuje v vsakodnevnem življenju oče, in o tem, kaj je in kaj nudi skavtski sistem vzgoje.

Okrogla miza je bila priložnost za posege in vprašanja številnih prisotnih. Kot je rekel dr. Brešan, je veliko zanimanje za obravnavane teme spodbuda, da bodo v Gorici, verjetno na jesen, priredili še kako podobno srečanje, na katerem bi skušali natančneje in poglobljeno obdelati eno načetih vprašanj v zvezi z vzgojo.

V soboto so kot gostje nastopili Fantje izpod Grmade, ki so uvodoma in na koncu večera zapeli nekaj pesmi.

—o—

### BENEŠKI DUHOVNIKI V LJUBLJANI

V četrtek, 12. t.m., so bili na obisku v Ljubljani slovenski duhovniki iz videmske nadškofije skupno s člani katoliškega društva Studenci. V nadškofijski palači je goste sprejel slovenski metropolit nadškof Šuštar, ki je poudaril delež slovenskih duhovnikov v Benečiji in Kanalski dolini za ohranjanje vere, jezika in kulture slovenskih ljudi. V imenu beneških duhovnikov je spregovoril župnik Božo Zuanella, v imenu društva Studenci pa Rihard Rutar. Oba sta poudarila veliko vlogo duhovnikov in katoličanov med Slovenci v videmski pokrajini, opozorila pa sta na to, da so zadnja leta v videmski nadškofiji usahnili slovenski duhovniški poklici.

Gostje iz videmske pokrajine so imeli nato srečanje pri Republiški konferenci Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije. Tam so imeli razgovore s podpredsednikom sveta za odnose z verskimi skupnostmi Pavletom Bojcem, z naslovnim škofom Vekoslavom Grmičem in z dekanom teološke fakultete v Ljubljani Francem Rozmanom.

## Nasilje v Južni Afriki

V Južni Afriki so se 16. t.m. v dramatičnih okoliščinah spomnili pokola v Sowetu pred desetimi leti. Črnsko prebivalstvo se je množično odzvalo pozivu na splošno protestno stavko. Sam vladni glasnik je priznal, da je na območju Johannesburga stavkalo 90 odstotkov ljudi, pa tudi na drugih področjih države je bila odsotnost na delu izrazita. Po režimskih podatkih je val nasilja od 12. junija do danes terjal 31 človeških življenj. 12. junij je datum, ko je režim v Pretoriji oklical obsedno stanje v Južni Afriki.

V mednarodni javnosti se nadaljujejo protesti na račun nasilnega dogajanja v Južni Afriki. Nadškof iz Canterburyja v Angliji se je zavzel za poostrene sankcije proti pretorijskemu režimu. Značilno je tudi stališče Izraela: ministrski predsednik Peres je izjavil, da je njegova država odločno proti sistemu apartheida v Južni Afriki. Glavni tajnik Združenih narodov De Cuellar pa je izrekel upanje, da ob desetletnici krvavih dogodkov v Sowetu ne bo prišlo do dramatičnih posledic. Podobno misel je izrekel francoski predsednik Mitterrand, ki je imel 16. t.m. v gosteh glavnega tajnika svetovne organizacije.

Anglikanski škof Tutu, Nobelov nagrajenec za mir, je na nekem sestanku izrekel misel, da je položaj v Južni Afriki še vedno rešljiv, če bodo vsi upoštevali glasove, ki se zavzemajo za pomiritev v tej državi. Nadkof je poudaril, da je preživetje možno le ob zavesti, da črnci in belci sprejmejo zavest o skupni in nedeljivi usodi, ta zavest pa je istovetna z vrednotami humanosti in svobode.

nadaljevanje na 7. strani ■

## Predsednik videmske pokrajine v Ljubljani

Predsednik videmske pokrajine Venier se je v Ljubljani sestal z najvidnejšimi predstavniki socialistične republike Slovenije in z njimi razpravljajal o povečanju sodelovanja med Furlanijo in Slovenijo. Kot poroča tiskovno sporočilo, ki je bilo objavljeno v Vidmu, so na sestanku obravnavali, kako povečati sodelovanje na znanstvenem področju, zlasti še med univerzama v Vidmu in Ljubljani ter na kulturnem področju. Tu so vzeli v poštev zlasti gledališko udejstvovanje mladih. Lotili so se tudi varstva narave, onesnaževanja in vprašanj, ki so povezana z jedrsko ener-

gijo. S predstavniki slovenskega gospodarstva pa je videmska delegacija poglobila vprašanje medsebojnih trgovinskih izmenjav in to v luči pozitivnih izkušenj v Benečiji, kjer so ustvarili mešana industrijska podjetja.

Za ta teden pa je napovedan obisk uradne srbske delegacije v Furlaniji-Juljski krajini. Do njega prihaja v okviru kulturnih izmenjav, ki so se pričele leta 1981. Beograjski gostje bodo obiskali Videm, Vilo Manin in Palmanovo ter knjižnico Guarneriana v kraju San Daniele del Friuli in razstavo o slikarju Canalettu,

# IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

## Spet o »Glasu Korotana«

Za 20-letnico obstoja akademskega doma Korotan na Dunaju je izšla tudi nova številka domačega glasila Glas Korotana (števil. 11), glasila, ki si je v zadnjem času, obravnavajoč temeljna vprašanja slovenstva, pridobilo ugled in ime v vsej slovenski javnosti, doma in po svetu. Posebno še z objavo lanske študije o Venetih, predkeltsem ljudstvu, do katerih po vsej verjetnosti sega narodna korenina današnjih Slovencev. Zadevna številka glasila je sprožila val polemik in ostre ugovore zastopnikov uradnega slovenskega zgodovinopisja, na to pa odgovore kritiziranih piscev, Mateja Bora in Jožka Savlija, pa tudi Ivana Tomažiča, rektorja doma in izdajatelja njegovega glasila.

V pričujoči izdaji glasila nam Ivan Tomažič v skrčeni obliki povzema bistvo omenjene polemike, v kateri je tudi sam osvetlil nekaj bistvenih vprašanj o domnevni slovenski naselitvi. Predvsem glede tega, ali so bili stari Noričani tk. staroselci v celoti pokristjanjeni ali ne.

Pokristjanjenost teh staroselcev, ki naj bi jih v 6. stol. nasledili poganski Slovani, je pravzaprav temeljna postavka, na katero uradno zgodovinopisje že kakih sto let gradi svojo trditvev o takratni naselitvi Slovanov v Alpe. Češ, prejšnjih krščanskih staroselcev ni več, so pa za njimi poganski Slovani. Torej bi se slednji priselili kmalu po zlomu Rimskega cesarstva, v 6. stol.

Toda ob ugotovitvi, da staro prebivalstvo sploh ni bilo krščansko, razen majhnih krščanskih občin po mestih, in da nam o slovanski naselitvi za tisti čas ne govori prav noben vir, ter da se slovenski jezik bistveno razlikuje od južnoslovanskih, se poruši vsakršna podlaga za sklep o naselitvi Slovanov v vzhodne Alpe za tisti čas. K temu naj prištejemo še dejstvo, da se slovenska imena nahajajo na gosto vse do Švice in še na širšem prostoru, ki ga tudi domnevni slovanski naselitveni val v 6. stol. ni dosegel. Tako se nam akademska konstrukcija o naselitvi Slovanov v Alpe, prihajajočih nekje iz Karpátov, pokaže v vsej svoji izumetničenosti.

Poleg odmevov na polemike najdemo v tej izdaji Glasa Korotana tudi dva sestavka Mateja

Bora in sicer o imenu Slovenci, katerega izvaja od Sloven't - Sloven'c; od tega so stari Grki, ki niso imeli zloga »slo« in glasu »v« naredili svoj Enetoi, Rimljani pa upoštevaajoč tudi omenjeni glas njih Veneti. Ta Veni, Vendi, se nam je ohranil v severni Evropi.

V svojem drugem sestavku pa razlaga Matej Bor tri napise na negovskih čeladah (shranjene na Dunaju), prav tako na osnovi slovenskega jezika in njega narečji ter ob upoštevanju slovenskih jezikov.

## Nepolitičen plebiscit o verouku

Ze dolgo vrsto let — še preden se je vrnila demokracija v Italijo — se sprašujem, zakaj nimajo očetje in matere nedoraslih otrok pri upravnih in političnih volitvah poleg lastnih glasovnic še toliko drugih, kolikor imajo nedoletnih otrok. Izvoljeni zastopniki ljudstva v obeh zakonodajnih zbornicah in v nižjih upravnih telesih (dežela, pokrajina, občina) ukrepajo in poslujejo za vse državljane, tudi za otroke. Če bi torej na primer dve tretjini roditeljev z mladoletnimi otroki želeli skrajšati šolski teden ali višjo starost za cepljenje proti kozam ali znižano vožnjo otrokom na vlaku ali strožjo cenzuro nad televizijsko in tiskarsko pornografijo, oziroma vsaj nevtralnno usmerjenost učiteljev in profesorjev, s kakšno pravico naj bi o takih zakonih in ukrepih odločali po istem matematičnem proporcu tudi tisti, ki nimajo več mladoletnih ali pa sploh nobenih otrok? Demokracijo prihodnosti bo treba kakor v marsičem tako tudi pod tem vidikom izpopolniti.

Po nepredvidenih in neslutnih stranskih poteh, bolj skozi okno kot skozi vrata in mukoma se je enemu problemu odprl vstop v modernejšo demokracijo pri spoštovanju človekovega dostojanstva: zakonodajalec daje roditeljem in nedoletnikom in samo njim oblast samoodločbe o obiskovanju veroslovnega pouka v državnih šolah.

Žal laicistična in ateistična manjšina držav-

Uvodna študija, ki jo je napisal Jožko Savli, se tokrat nanaša na Knežji kamen in njegovo simboliko. Pisec natančno analizira pomen posameznih delov obreda, obleke in barve, vode meča, palice, objahanja kamna itd. Predpostavljajoč, da je moralo odgovarjati svetopisemski simboliki, sicer bi v strogem srednjem veku obred prepovedali, če bi spominjal na pogansko simboliko.

Ob koncu pa Vinko Mirt obdela še slovenska imena mesecev in starost teh imen, saj so bila zapisana v 15. stoletju in so se takrat tudi uporabljala, dasi so jih danes spodrinila latinska.

Nedvomno je tudi ta izdaja Glasa Korotana nekaj posebnega. Uredništvu oz. piscem se zno-va posreči, da nam odkrijejo nekaj kulturnih biseroev iz slovenske preteklosti, ki so bili pozabljeni. Zato vlada v slovenski javnosti tudi za to številko izredno zanimanje.

ljanov bije na vse kriplje in konoplje plat zvo- na proti tej pravici do samoodločanja prizade- tih. Pa ne morda tako, kakor tu in tam kak šolski ravnatelj pri jezikovnem pouku, ko name- sto sprejemanja svobodne opcije kar osebno in samovoljno ter protizakonito odloča z žrebanjem, kdo se bo učil nemščine in kdo francoščine. Pro- tiveronaučna manjšina hoče sploh izločiti vero- nauk iz učnega programa. Potem ko je zgubila bitko v obeh zakonodajnih zbornicah, se zdaj na debelo poslužuje objavljalništva in kapilarne pro- tipropagande, roditeljskih šolskih svetov, somiš- ljenikov med učnim osebjem, protizakonitih sred- stev za sabotiranje jasnih zakonskih določb, za psihološki in demagoški pritisk na tiste, ki bi se utegnili prijaviti k veronaučnim lekcijam.

Znani tednik »Il Sabato« prinaša v zadnji številki vrsto tako hudih primerov iz raznih šol severne Italije, da mora poštenjaku zavreti kri zaradi hudobije nasprotnikov veronauka.

Kot zadnji izstrellek kulturnega boja neka profesorica na klasičnem liceju v Turinu zavpi- je proti pogumnim študentom znano obrabljeno publico: »Če prav hočete veronauk, pojdite v župnijo!« (V italijanskem pogovornem jeziku po- meni župnija — parrocchia — vse skupaj: žup- nišče in cerkev).

Ta arguemntacija je tako zelo razširjena tu- di pri nas, da ne smemo mimo nje.

Kako se dá učiti veronauk v »župniji«, to je v cerkvi ali v župnišču ali v farni dvorani, ni težko razumeti, če le odkritosrčno pogledamo problemu v obraz. Imamo pa tudi zelo konkre- tne in boleče izkušnje o tem. Kako in s kolikšnim uspehom smo učili veronauk v »župnijah« name- sto v šoli pod fašizmom? Otroci so iz osnov- ne šole najprej pohiteli domov h kosilu. Popol- dne so zopet prišli ali ne prišli v »župnijo«; bilo je odvisno od vremena, od dela na polju, na paš- niku, od daljave stranskih vasi; bilo je odvisno od skrbnosti ali neskrbnosti staršev itd.

Ne v cerkvi ne v kaki dvorani ni bilo za- kurjeno pozimi, ne pripravnih, primernih, funk- cionalnih klopi ne dobre akustike in še marsiče- sa ni bilo.

Usmerjati veronauk v župnijske strukture in popoldanske urnike pomeni norčevati se iz naj- osnovnejših didaktičnih in pedagoških ter pasto- ralnih pravil.

Kdor je pravilno osveščen o pomenu veronau- ka in o svojih državljanskih pravicah v skup- nem, družbenem poslopu šole, se mora čutiti o- vrednotenega, promoviranega, ponosnega v tem, da mu je javno, z državnim zakonom priznana

## Izšlo je Ognjišče za mesec junij

Nekaj dni pred koncem maja je izšla nova številka mladinskega mesečnika Ognjišče za letošnji junij. Slika na prvi platnici kaže znanega argentinskega nogometnega asa v eni njegovih običajnih akcijah na igrišču, kar pomeni, da ho- če mesečnik opozoriti na svetovno nogometno prvenstvo, ki je ta mesec v teku v Mehiki. Pri- loga v tej številki Ognjišča obravnava judovsko vero. Povod za takšno obravnavo je bil zgo- dovinški doogdek, ko je papež Janez Pavel II. sre- di letošnjega aprila obiskal judovsko sinagogo v Rimu. Judje so bili na začetku presenečeni nad željo, ki jo je bil izrazil poglavar rimsko-katoli- ške Cerkve, da bi se z njimi srečal v rimski ju- dovski sinagogi. Časopisi so tedaj pisali, da Vati- kan in sinagoga loči 2.000 metrov razdalje, ki pa pomeni razdaljo 2.000 let.

Gost te številke Ognjišča je pisatelj - duhov- nik Lojze Kozar, avtor knjige »Topla babičina dlan«, ki je izšla pred kratkim v žepni knjižici Ognjišča. Lojze Kozar bo letos obhajal zlatomaš-

niški jubilej, to je 50-letnico duhovništva. Pred 13 leti je izšla njegova knjiga »Materina ruta«, nova knjiga — »Topla babičina dlan« — pa je nadaljevanje prejšnje knjige, se pravi »Materine rute«. V pogovoru z urednikom Ognjišča pisatelj govori predvsem o svojem književnem delu, ka- ko nastajajo njegove zgodbe, kje dobi junake za- njo, kaj vse je do zdaj napisal in kakšne načrte ima.

Štirje slovenski študenti poročajo o svojem potovanju na Poljsko, kjer so se kot zastopniki Medškofijskega odbora za študente v Sloveniji udeležili evropskega srečanja katoliških študen- tov v Varšavi. Sledi krajši članek o škofijskem dnevu mladih koprške škofije na Mirenskem gra- du. Mesečnik nadaljuje z objavljanjem krajše zgodovine posameznih škofij v Jugoslaviji, ki predstavlja zanimivo in tudi koristno čtivo. To- krat Ognjišče piše o škofiji na otoku Hvaru, ki poleg tega otoka obsega še otoka Brač in Vis ter nekaj manjših otokov.



## Položaj na Južnem Tirolskem

Predsednik Južnotirolske ljudske stranke in bocenske pokrajine Magnago se je v Innsbrucku udeležil zborovanja Tirolske kmečke zveze, na katerem so razpravljali o južnotirolskem vprašanju. Dr. Magnago je dejal, kako je jasno, da je bila meja na Brennerju načrtana proti volji prizadetega ljudstva, vendar realistična politika zahteva, da tudi Južni Tirolci to mejo sprejmejo. Južni Tirolci pa se ne smejo in se ne morejo odpovedati volji po lastnem obstanku. Dr. Magnago se je spomnil izjave, ki jo je bil 1928 dal Benito Mussolini, češ da je treba delavce na Južnem Tirolskem ali izseliti ali odsloviti oziroma nadomesti-

ti z delavci italijanskega jezika. Predsednik Magnago je v tej zvezi poudaril, da morajo Južni Tirolci odločno zahtevati, naj se krivice popravijo, kajti samo v tem primeru bodo lahko upravljali lastno ozemlje. Za doseg tega cilja je nujno zahtevati uvedbo etničnega proporca v javnih službah, se pravi strogo spoštovati ustrezno normo avtonomnega statuta. V tem primeru bodo javne službe ob koncu tega tisočletja pripadale za dve tretjini članom nemške jezikovne skupnosti in eni tretjini članom italijanske skupnosti. Predsednik Magnago se je končno zavzel za spoštovanje tistega člana posebnega statuta.

## Še o nesreči pri Černobilu

Pravda je nato na prvi strani objavila več pisem in brzojavk ljudi, ki da se javljajo za delo v Černobilu. To naj bi dokazovalo, da je nesreča sicer prinesla hud opomin, da pa ni postavila v dvom zaupanja v jedrsko energijo.

Isti list prinaša tudi vest o razrešitvi dolžnosti ravnatelja in glavnega inženirja černobilske elektrarne. Pravda piše, da sta ob nesreči pokazala neodgovornost in nesposobnost. Poimensko kritizira še pet visokih funkcionarjev iz centrale in pa sindikalne ter partijske predstavnike v o-  
bratu.

Ravnatelj švedskega zavoda za zaščito pred jedrskim sevanjem Bengtsson je v nekem intervjuju izjavil, da se boji novih nesreč v Sovjetski zvezi. Tamkajšnjim jedrskim reaktorjem ne zaupa in Zahodu zameri, da se ni pravočasno zavzel za razgovor s sovjetskimi oblastmi o varnosti jedrskih elektrarn.

V Sovjetski zvezi pa je začelo časopisje s kampanjo, ki naj pomiri javno mnenje. Pred dnevi je namreč policija prijela nekatere mladince, ki so v Moskvi zbirali podpise proti jedrskim napravam. Zbrali so kar precej podpisov med mimoidočimi.

žanjem do križa, do skrajne zapuščenosti in praznine, do smrti. Učlovečenje in trpljenje sta le dva vidika božje odpovedi, ki se dovršuje v stvarstvu (CII, 136).

Za človeka je pot k podobnosti bivanja, kot ga je izkusil Jezus Kristus, v odpovedi vsaki moči; s tem človek postane podoben božji biti sami. To pa za človeka pomeni, da mora pritrđiti bedi bivanja in se odpovedati navidezni moči jaza, saj le tako lahko presega svojo majhnost. Odpovedi moči subjekta, odpovedi bivanjskemu jazu ne dosežemo z močjo, marveč tako, da moč pretvorimo v ljubezen. Tako je nemoč bivanja spričo nujnosti v trenutku privolitve nemoč, a je pogoj dobrega in tako edina resnična moč (CIII, 178). Tako je Jezus Kristus, to je Bog, v protislovnosti in nemoči bivanja edini resnični »nadčlovek« in vsakdo, ki mu sledi in privoli v absurdnost bivanja ter svojo moč spozna kot nemoč in jo spremeni v ljubezen, postaja deležen odrešenja. Takšno umevanje protislovnosti, pravi Weilova, nas vleče navzgor (CII, 136). Jezus je dopolnil logiko absurda, šel je do kraja po poti dekreacije, za seboj je pustil tudi smrt, ko je sprejel nase strah in trpljenje. Pritrđitev absurdnosti bivanja je pritrđitev resničnosti biti. To pa je jedro weilovske kristologije. »Najvišji razlog, da je božji Sin postal človek, ni v tem, da bi odrešil ljudi, marveč, da bi pričeval za resnico (CS, 201). Kot »priča resnice«, namreč božje ljubezni, Jezus združuje v sebi celoten spekter božje biti in njene dejavnosti: najprej kot razmerje v Bogu samem, potem kot srednik med Bogom in stvarstvom in kot srednik

med Bogom in posameznim zadolženim bivanjem.

### Človek, družba in vprašanje moči

Družboslovni spisi Simone Weil tvorijo sicer celoto zase, prav tako je njena družbena angažiranost in delo v tovarni dalo njeni misli trajen pečat. A skozi vso viharost zavzetosti in dela za družbeno razsežnost človekovega bivanja je ohranila jasno in odločno misel. Če je bila praktična izkušnja izziv njeni misli, potem se je njena misel ob izkušnji ostrila. Njena filozofsko-religiozna misel, kakor smo jo orisali v logiki absurda, se odraža tudi v vseh njenih družboslovnih spisih, ali točneje, njen miselni svet je oblikoval njeno družbeno delovanje in družboslovna dela. Od *Pritiska in svobode* preko številnih krajših spisov in študij do *Zakoreninjenosti* in *Londonskih zapiskov* se odraža njeno gledanje na skupnost posameznika v luči zgoraj razčlenjene logike absurdnosti.

Avtonomija bivanjskega jaza je vzrok raztrganosti osebnega in s tem tudi družbenega bivanja. Tako prihaja prvinska krivda ločenega bivanja do izraza tudi v družbenem bivanju. Človeške skupnosti so podvržene isti bedi kot posameznik in absurdnosti bivanja, ki se zaradi zakonitosti družbenega bivanja še poglobi. Tako človek hitro postane povrhu še žrtev družbenega malika, katerega edini cilj je priboriti si čimveč moči.

Podoba velike živali socialnega, ki jo je Weilova prevzela iz Platonove Države in jo vedno znova navaja, je le izhodišče njenih razmišljanj.

### ZSMJ BREZ PREDSEDNIKA

V Beogradu se je končal 12. kongres Zveze socialistične mladine Jugoslavije. Prvič v zgodovini te množične organizacije niso mogli izvoliti novega predsednika, ker so delegacije Srbije, Makedonije in Hrvaške kršile določila o volilnem postopku, po katerem bi moral biti novi predsednik s Kosova. Zato bo predsednika izvolilo v svoji sredi predsedstvo, ki se bo zbralo 30. junija.

Sploh je bil mladinski zvezni kongres zelo živahen. Iz vrst slovenskih delegatov so prišli predlogi o ukinitvi štafete mladosti, o črtanju določil, ki omejujejo svobodno izražanje mnenj, in podobno.

### PROSIJO ZA NOVO POMOČ

Afganistanski partizani prosijo za novo gmotno pomoč s strani nekaterih zahodnih držav. S tem namenom se odpravljajo na posebno misijo voditelji štirih od skupnih sedmih najvažnejših formacij, ki se v Afganistanu borijo proti sovjetskim okupacijskim silam in proti vojski domačega kolaboracionističnega režima. Odposlanstvo bo najprej obiskalo Združene države, kjer ga bosta sprejela predsednik Reagan in zatem še zunanji minister Stultz. Kasneje bodo voditelji afganistanskega domovinskega boja z enakim namenom obiskali še Francijo in Veliko Britanijo.

Izdajatelj: Zadruga z o. z. »NOVI LIST« — Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157. Odgovorni urednik: dr. Drago Legiša — Tiska tiskarna Graphart. Trst, ulica Rossetti 14, tel. 772151

Glavno izhodišče družbene analize pri Weilovi je človekov bitni položaj. Ker ostaja človekova bistvena želja po nepoznanem transcendentnem dobrem nepotešena, je tudi sočloveku v tem pogledu nemogoče pomagati. Človekova odgovornost do sočloveka je lahko le v so-prenašanju teže bivanja in v so-trpljenju. To pomeni »vzeti zares, da drugi resnično obstaja«. »Bližnjega lahko ljubimo le s sotrppljenjem. To je edina pravična ljubezen« (CS, 41). A pravičnost je tudi v priznavanju pravice do drugega kot tudi pravičnost sta življenjski drži, njuna veljava je le v njunem izvajanju. Tako smo dolžni lačnemu dati tudi od svojega pomanjkanja. A jedro njenih razmišljanj o skupnosti in posamezniku zadeva temeljna vprašanja njene filozofsko-religiozne misli. Brezčasnost in splošnost osebnega se ne pustita zgodovinsko in družbeno določiti. Tako govori o novi svetosti, ki jo svet danes potrebuje. To je svetost, ki bi zmogla vzeti nase vso razpetost med posameznikom in skupnostjo in vzpostaviti soglasje med delovanjem in mišljenjem. S to svetostjo misli na stvarjalno delovanje, v katerem ne bi prihajal do izraza le človekov duh, marveč vse njegovo bivanje, vse njegovo teženje po dobrem, po Bogu. »Ne hodite k bližnjemu zaradi Boga, marveč Bog naj bi nas gnal k bližnjemu« (CII, 70). Popolno pritrjevanje bivanju bližnjega je pogoj resnične pravičnosti. To pa je mogoče le v moči nadnaravne ljubezni, ki gre do norosti križa.

(Dalje)